

Arkivpodden

Minnesotaupproret och slutet – Olofs dröm om Amerika del 3

Medverkande: Martin Ahlström, Jim Hedlund.

Kalle Retzell som Olof Liljegren

Greger Bringsaas som G.A Glader

[musik: Miles away av Stefan Kartenberg spelas]

Anslag

Olof Liljegren: *Kriget har sin wanliga gång. Då ock då ett stort slag utom att nämna alla mindre slag och de otaliga skärmytsligar som existerar dagligen. Folket har dock nästan enhälligt kommit till det resultat att kriget måste föras till rebellerna kan ger upp. Rebellerna försökte sitt bästa att ta hand om landets tyglar och sätta amerikanska nationen på skam...*

[musik: Miles away av Stefan Kartenberg spelas]

Martin Ahlström: Hej och välkommen till Arkivpodden och Olofs dröm om Amerika del 3. En poddföljetong i tre avsnitt. Jag heter Martin Ahlström och med mig i studion har jag Jim Hedlund.

Följetongen är byggt på en brevsamling ur Jonas Nilsson i Boggsjö, Sundsjös och Olof Liljegren, Boggsjö, Sundsjös arkiv.

Vi vill också påpeka att Olof Liljegren i sina brev använder sig av ord och benämningar av folkslag som inte riktigt är brukliga idag. Vi har valt att behålla dom eftersom det är Olofs ord, som han själv har valt och för att inte förvränga originalkällorna. Sedan vill vi också varna känsliga lyssnare att vissa av breven i det här avsnittet har väldigt våldsamt innehåll.

I förra avsnittet, fick vi höra om Olof Liljegrens upplevelser som soldat i Kompani D för det 3:e Minnesotaregementet. Det var mycket krigspropaganda och dramatik. Liljegrens kompani blev ju faktiskt till fångnatagna av rebellerna...

Jim Hedlund: Ja, där fick de vara med om en ganska tuff resa... Men rebellerna som Olof mest beskrev som odjur visade vara både mänskliga och gentleman.

Och att "yankees och rebels" samtalade vänligt med varandra och lovade att behandla varandra med respekt ifall rollerna skulle bli ombytta.

Brev åtta (tredje stycket och resten av brevet)

...Ni will weta huru länge wi war fången. Det war ej mer än fyra dagar.

De två första dagarna och en natt fick wi marshera i stark solhetta. Wi hade och ingenting att äta ty rebellerna förer inga transporter med sig, d.w.s de mindre trupperna såsom cavallery de lefver på böndernas bekostnad. Och den på den wägen wi reste fanns ingenting att få ty där har både våra och rebellernas solldater rest

igenom åtskilliga gånger. Folket hade knappast någonting skäl att äta.

Ner vi hade kommit undan ett bra stycke så de kände sig säkert så blev vi paroled, d.v.s lösgifven på hederord att icke bära arms eller ta upp wapen emot de Confederal States of America förrän vi var lagligen utväxlade. Vägen tillbaka hade vi ej sträng vakt. Vi fick gå som vi ville och tigga födan som vi ville tills vi kom inom våra egna linjer då vi fick hwad vi ville eller behöfde.

Sen låg vi på Benton Barracks St Louis Missouri en tid. Och under den tiden slog vi indianerna. Och ner det war öfver, fick vi igen våra officerare. Nu ligger we i Cairo Illinois. We har varit her i två dagar. We har rest 600 mil på fyra dagar från Minnesota och är nu på väg emot fienderna igen.

Jag har varit löjtnant sedan den 2de augusti. Min begärde ej på min commission uttan jag fick den då jag kom från indiankriget af guvernören eller landshöfdingen. Andra hade rekommenderat mig. Jag har nu 105 dollar i månaden. Jag håller mig skelf med kläder och föda och hyra 2 uppassare om jag will ha dem.

Jag sänder min portrait . Det är en orsak warfore jag har dröjt så länge. Jag skulle gärna willa betala detta brefvet om jag wore säker det gingo fram.

Jag sänder min hälsning till alla.

Eders son, Liljegren

Martin: I det här brevet kommer det ju fram att Olof befordrats till Löjtnant! Olof skickade även hem ett porträtt på det här. Det här måste ju ha gjort fadern både stolt och glad...

Jim: Ja visst, Olof blev befördrad till löjtnant efter sin insats vid striden ...och angående det där porträttet / eller tavlan: det finns faktiskt kvar hos släktingar till Olof hemma i Boggsjö!

Martin: Vad häftigt! På ett sätt kom han på så vis hem till slakten i Boggsjö.

Jim: ja, på ett sätt kom han ändå hem till Boggsjö.

Martin: Han skriver ju även att de hade varit i strid med urbefolkningen!

Jim: Ja, och det måste ha dragit igång massor med inre bilder och diskussioner för dem där hemma i Jämtland.

Under sommaren år 1862 inträffade en oundviklig kollision mellan Minnesotas siouxer och nybyggare:

Brev 7 två första styckena

S:t Paul Minnesota. Januari the 2:nd 1863

Min kära Fader

För två månader sedan hörde jag att ett bref hade anlendt till Stillwater från Sverige hwilket jag förmodar war från Eder, men det gick mig förlorat. Jag war då på en expedition mot indianerna och brefvet togo ut på Port officen och sendes till mig men jag har aldrig hört något mera en det.

Sist jag skref war jag dålig af frossan men det warade ett kort tag.

Nu har jag ledigt ty regimentet har permission för 15 dagar tills vi får våran betalning. Men vi har väntat nu i tre veckor och ännu icke fått vår betalning. Men så fort som pengarna kommer har vi orders att gå till södern igen.

Men folket her i Minnesota will att vi skall vara her och skydda dem från indianerna. Efter att vi hade slaget mot indianerna wid Woodsocken har de hållit sig på afstånd.

Vi tog 1 700 fångar på den expeditionen inberäknad barn och squaws. Alla indianerna har varit under ransakning och 300 af dem blev dömda att hängas. Utslaget blef send till Washington till presidenten att sanktioneras men det gick icke fort för utslaget att komma. Folket blef otåliga på att vänta, och de var efven rädd att presidenten skulle benåda dem eller mildra deras wälförtjenta dom. Ty många som icke har lidit någon skada har satt sig däremot, synnerligast folket i Philadelphia och i de östra staterna. Följden blef att folket wille ta saken i sin egen hand!

En natt hade citizens samlat sig omkring 200 man stark med wapen af alla slag och närmat sig campen der de convicted indianerna låg, och de tänkte med all säkerhet döda dem alla. Men soldaterna afhöll dem från att komma in hwillket olyckan war.

Men nu har det kommit orders att 39 skall hängas. Hwad presidenten tänker göra med resten af dem är okänd, men en ting wet jag. Folket låter dem icke gå med lifwet.

Martin: Det var väl oundvikligt att urbefolkningen till slut gjorde uppror. De fick ju hela tiden flytta på sig för "den vite mannen"...

Jim: Javisst - En hänsynslös politik där urbefolkningen ständigt trängdes undan från sina marker. Marker som de hade vistats i och brukat sen urminnes tider. Det i kombination med nödår och svält hade retat upp många av Dakotasiuoxernas yngre krigare. Och urladdningen blev mycket våldsamt och blodigt.

Brev sju (från det fjärde till nionde stycket i brevet)

Som ni kanhända wet att dess trakter af Minnesota som indianerna anföll och den sidan af staten, är ett slätt wackert högbeväxt prairi med stora insjöar och litet skog här och war. Nybyggarna som hade bosatt sig hade sökt sådana platser som det funnes både vatten och skog. Men som det senare slaget är otillräckligt för mera är en eller två på de flesta ställena så har ingen betydlig by uppkommit. Således när indianerna kom så war det endast att anfälla hus för hus som kunde wara från 1 till 5 a 10 mil emellan.

Och indianerna brukade ofta besöka folket däromkring och Isälja skinn waror/ och handla med dem, och få mat när de kom. Så nybyggarna wiste icke något förrän indianerna började slakta dem. De sköt igenom fönster och dörrar. De band tillsammans fötterna på folk och hängde dem öfver jersgårdar.

Husbonden war den första i huset som skulle slaktas. Sedan familjen såsom små barn och gamla fruntimmer. Unga fruntimmer togs till fånga, ja alla som kunde gå och några pojkar af 8 a 12 års ålder. Boskap och hästar drefvos bort i stora hopar med wagnar lastade med hwad som kunde finnas.

Några undkom sårade som indianerna hade uppgifwit vara död. Andra derimot lyckades att släpa sig iwäg och gav warning till andra som huwudstupa flydde sin wäg och stor förskräckelse spriddes. Man flydde i största hast många hästar och wagn eller oxar-med hela familjer i wagnen öfverföllos på wägarne när de skulle fly och slaktades med knif eller tomahawk eller också sköts de.

Denna stora förskräckelse åstadkom stora bedröfvelser, fattigdom och elände. Nybyggare som hade warit bosatt 2 á 3 år och hade kommit sig upp och var nästan oberoende. Andra 5 á 10 år gamla kunde ha fullt upp af allting från 25 till 80 stycken boskap 2 á 3 span hästar men alla fick fly lika jemt. Med endast kläderna på kroppen kom de till den inre bosatta delen af Minnesota som war litet säkrare. Der trängde de sig in i städer och byar och fick lefva på andras bekostnad.

Folket rusa sig till arms i största hast. Medborgare af alla classer formade companier och byggde förskansningar omkring städer och byar och byggde försvarswerk och således förswarade sig skelf till trupperna skulle komma och hjelpa dem. Och många slag kom men inga segrar wunnos, emedan indianerna war alltid öfverlägsen i styrkan och war råa.

Wårt regimente kom då upp till Minnesota från Benton Barracks och gick emot indianerna och slog dem så att de har aldrig sedan har wågat göra något motstånd.

Men nu återstår historien om de stackars fruntimmerna som hade fallit i indianernas händer. Huru de har blifvit behandlade är uttom min karakter att nämna, och rysligt att omtala. Men lidandet, obarmhärtigt. Wi tog free mest alla fångar de hade ifrån dem. Och de var så glad ner wi tog dem att de grät af glädje och prisade oss och

*Gud, ehuru de war så illa behandlade att de knappast kunde gå.
Ibland dem war både norska och svenska flickor och mest unga
fruntimmer af 14 á 16 års ålder emellan 60 till 70 till antalet.*

Martin: Den syn Liljegren hade urbefolkningarna i Amerikas var inte positiv. Och han var inte ensam om det. Många vita såg dem som ett hot och ett hinder för hela den nya kontinentens utveckling.

Det här upproret kallas ju för Minnesotaupproret och återges bl.a. i Jan Troells film "Nybyggarna" efter Vilhelm Mobergs roman. Och i den här filmen utspelas ju riktigt otäcka scener från just den här händelsen.

Jim: Ja, usch...

Martin: Men vad var det som egentligen hände?

Jim: Bakgrunden till den här händelsen är en lång historia. Men kortfattat så var det ju så här: Redan i september 1851 hölls en fredskonferens vid Horse Creek. Där möttes representanter för den amerikanska regeringen och hövdingar från flera olika stammar för att teckna ett fördrag, som skulle göra slut på alla motsättningar och stridigheter mellan ursprungsbefolkningen och de vita nybyggarna.

Det här var något som ursprungsbefolkningen verkligen hoppades på och det samlades faktiskt ca 10 000 människor från olika stammar.

Avtalet löd; att om ursprungsbefolkningen övergav de södra delarna av Minnesota, så skulle de i gengäld få vara ifred på särskilda reservat där de kunde jaga och odla mm.

De skulle även få ekonomisk ersättning med 50 000 dollar under 10 år, samt extra förnödenheter vid nödår.

Man skulle även få skydd från övergrepp och om de vita inkräktade på deras jaktmarker skulle dessa straffas.

Martin: Men avtalet hölls alltså inte?

Jim: Nej, och för Dakotasiouxerna blev detta avtal endast ett stort svek.

Buffelhjordarna fortsatte att minska kraftigt genom den vite mannen fortsatte att jaga på deras jaktmarker.

Man fortsatte även att skövla de täta skogarna kring floderna och roffade åt sig den bördiga jorden på deras marker.

De där löftena om de 50 000 dollar som stammarna i territoriet skulle få i 10 år bröts direkt. Det skedde faktiskt inte en enda utbetalning.

Det ena ledde helt enkelt till det andra; Hunger och desperation och förnedring; drev fram både hat och bitterhet mot de vita bosättarna.

Martin: Som upplagt för en revolt med andra ord...

Jim: Javisst. I augusti 1862 startade revolten, som beskrivs som ett av de blodigaste USA:s historia. Grupper av siouxer slöt sig samman i större styrkor och under nästan sex veckor anföll olika krigargäng i raseri Minnesotadalens nybyggare.

Och det var just Olof Liljegrens, Minnesotas regemente som slog ner Little Crows siouxer vid Wood Lake.

Martin: Vet man hur många liv den här revolten krävde?

Jim: Det går ju inte att säga några exakta siffror men en uppgift är att 77 stycken soldater, 33 stycken siouxkrigare och mellan 600 och 800 civila dog. Jag kan ju också nämna att ett trettiotal svenskar även finns med på den här dödslistan.

Martin: Vad blev det för efterverkningarna av det här?

Jim: Det blev ju givetvis krigsrätt mot de siouxer som ansågs vara mest skyldiga till upproret.

Och till en början dömdes ca 300 siouxer till döden.

Martin: Oj!

Jim: Hmm... men President Abraham Lincoln minskade dödsdomarna till att endast de som man kunde bevisa, hade gjort de värsta illdåden. Till slut hängdes 38 stycken siouxkrigare den 26 december 1862 i Mankato, i södra Minnesota.

Det är faktiskt hittills den största massavrättningen i USA:s historia.

Martin: Det här är verkligen en mörk del av USA:s historia. Den här kontinenten kommer alltid att ha en skugga av skam när man ser till den svekfulla och omoraliska utrotningspolitik som fördes mot dess urinnevånare.

[musik: Miles away av Stefan Kartenberg spelas]

Jim: Inte nog med att Olofs berättade om det här blodiga upproret ; han avslutade även detta brev med att inbördeskriget inte gick så bra längre. I varje fall inte hela tiden:

Brev sju (de två sista styckena i brevet)

Kriget wid Potomac går dåligt. General Burnside har förlorat slaget wid Fredricksbury samt 13 055 man dödade och sårade. General MacLellan, McDowell, Buell and Porter med flera är under rannsaking angående oskicklighet och liknöjdhet i krigsförandet.

Jag har nu tillbringat en lång tid her i St Paul. Öfverlevvat både jul och nyår men nu hoppas jag snart få lämna. Wi har nu orders att raporterera i Winona den 10de januari for att gå till Södern. Jag sänder herjemte min hälsning till alla och mest till eder och mina kära syskon.

Eder son, Olof Liljegren, Lieutenant

Address: Liut. Olof Liljegren

Company D 3de Rigmt. Min. Vol.

Stillwater Washington Minn.

Jim: Det Liljegren hänvisar till är slaget vid Fredericksburg, där Nordstaternas general Burnsidés armé som var på 120 000 man, förlorade mot en sydstatsarmé på 70 000 man, ledda av generalerna Lee och Jackson.

Martin: Och det här slagfältet vid Fredericksbury är ännu bevarad och är idag ett populärt besöksmål. Det heter - Fredericksbury Nation Military Park. Och där finns också en kyrkogård där tusentals stupade soldater ligger begravda efter slaget.

[musik: Miles away av Stefan Kartenberg spelas]

Jim: Ett av Liljegrens brev skiljer sig helt från de andra breven. Ja, i det brevet ägnar han hela sin text till den unge "gossen" Jonas Olof, hemma i Boggsjö i Jämtland:

Brev nio

Min kära Fader!

För en liten tid sedan skref jag till eder men nu då lägligt tillfälle gifves får jag senda några rader. Jag har ofta tängt på Jonas Olof den lille stackars pojken, huru illa det är för honom stackars gosse, som är född så godt som utan både far och mor.

Han har det utan twifvel bra nu, medan han är under edert beskydd, men det blir ej länge. Han bör ha uppfostran med ordentlig lärdom, d.v.s lärdommar i förening med nuwarande tider, icke med forntiden ty då ansågs det nog med att kunna läsa litet i en bok innantill, och onödigt eller öfverflödig att kunna räkna eller skriva litet.

Nu skrider det framåt med raska steg i konster och wettenskaper. Tungt och groft arbete är snar att lära, när man har krafter. Men lärdom är mycket bättre och en stor arf och ändå uttan att wara öfverdrifven eller kosta några stora capitaler.

Mina sympathier för Jonas Olof som jag wet är quick och snell, har jag beslutat att senda honom 100 Riksdaler. Om ni will wara så god att skaffa honom en god plats och ställa honom i skola ty ni har många utgifter. Ty nu är hans lärdomsår inne, och han bör ej förglömmas. Han har orättwist och nesligt \blivit/ född i werlden men han är oskyldig. Om han wore her skulle jag gärna arbeta tungt för att undersholla honom. Men jag wet ni will göra allt hwad i er förmåga står för att hjelpta honom.

Om Gud spara mig lifvet och hellsan skall jag framdeles gjöra allt hwad jag kan för honom. Ehuru jag känner mig icke under några obligationer till hwarken hans mor eller så kallade far! Men till honom som en oskyldig warelse, Gud hjelpe honom.

Jag beder härjemte ytterligare samt alla bröder och systrar att alla hjelpa till att uppfylla min önskan och icke dröjja på tiden uttan ta nödwändiga steg till saken på en gång och på en riktig skola.

O Liljegren

Martin: Men varför engagerade sig Olof för den här pojken Jonas Olof?

Jim: Ja, det har spekulerats kring om Jonas Olof egentligen var Olofs son. Bl.a. så finns det en webbsida från Amerika om just "amerikasvenskar som refererat till det.

Martin: Men de har inte använt sig av riksarkivets källor? Eller?

Jim: Uppenbarligen inte... För på Riksarkivet har vi ju tillgång till Husförhörslängder och i husförhörslängden för Boggsjö; kommer det fram att på annandag jul år 1853, hade hans äldre syster Catharina fött en "oäkta son" som fick heta Jonas Olof.

Att Olof engagerade sig i "den lille gossen" är kanske inte så konstigt. Både Olof och hans syster Catharina bodde hemma på gården då Jonas Olof föddes.

Martin: Frågan är hur hans relation till sin äldre syster var vid skrivandets tidpunkt? Han beskrev ju Jonas Olof som närmast föräldralös.

Jim: Ja, och att han visste vem fadern var och att han inte hade särskilt stort förtroende för honom är ju uppenbart. Bara meningen "så kallade far" säger en hel del.

Martin: Men hur gick det för Jonas Olof? Fick han gå i skola?

Jim: Huruvida Jonas Olof fick gå i skola och vad som sedan hände vet vi inte. Men i ett senare brev undrar Olof Liljegren om överföringen av pengarna till Jonas Olof verkligen kom fram.

[musik: Miles away av Stefan Kartenberg spelas]

Martin: Tillbaka till kriget. Jag har tänkt på en sak. Liljegrens regemente var ju långt nere i södern. Han måste ju ha bevittnat samhällen som hade slavar, eller hur?

Jim: Javisst, Liljegren beskriver både den misär och hopplöshet som kriget fört med sig för civilbefolkningen i södern, men även hur svarta människor som tidigare varit slavar verkligen var glada att ha blivit befriade....

Brev elva

Jag kommer ihåg då jag var i Tennessee och jag var uthungrig efter att rebelerna hade tagit oss till fångar och låtit oss lösa att gå inom våra lines. Jag och min orderly kom till ett hus der det ändast en negroe war hemma. De war då herrar i huset. Wi hade ypperlig tractering. Wi hade marscherat natt och dag förut på fast mage, nästan för mycket fastande. Mat har icke i mitt lif varit förut mer an en gång så kärkommit.

Martin: Han får verkligen med stämningen i södern som faller samman och även den mycket gladare stämningen bland den svarta befolkningen. Jag har tänkt på en sak... Olof Liljegren är ju omnämnd i de amerikanska källorna som en duktig soldat och befäl.

Jim: ja, han visade verkligen att han var värdig sin befälsgrad som Löjtnant.

I ett uppdrag då han och hans mannar skulle jaga rätt på en gerillagrupp följde de en å och kom fram till en kvarn. Det visade det sig att gerillagruppen hade gömt sig i kvarnen. Men Liljegren övermannade dem och tog fem fångar. Dessutom hittade han en massa förnödenheter – 200 tunnor vetemjöl, majs och bönor.

Martin: Oj!

Jim: Ja men det var bråttom! I området runtom dem fanns det flera gerillagrupper, så han byggde snabbt en flotte och fraktade alltihop – fångar och mat efter ån ända till deras egna läger.

Martin: Vilken bedrift! Han måste ha blivit omtalad i kompaniet efter detta..

Jim: Ja, men han höll alltid en låg och nästan ursäktande stil i sina brev. Nästa brev känns faktiskt lite sorgligt. Jag tycker det skiner igenom att han faktiskt längtar hem, men skriver också att han inte vet om han någonsin kommer att ta sig hem.

Brev tolv

Little Rock Ark. April 20th 1864

Min kära Fader!!!

Jag är öfverhopad af kärleksbetygelser från eder. Jag blef öfveraskad med två bref som jag har att beswara. Det förra tänkte jag beswara då jag kom i stillhet, ty jag har till nu mest varit på resor.

Jag är glad att höra att alla har hälsan och mår efter omständigheterna. Jag för min del befinner mig wäl. Jag är äfwen glad att höra att det är liflig träverksrörelse der hemma. Floder och beckar upprentas. Jag skulle ha god lust att wara der och ha en hand med i spelet, men som man ej kan wara på mer än en plats i sänder så är jag belåten att få wara med i de blodiska krigsdraman som spelas heri America för folkets frihet .

Jag började skrifva för en wecka sedan men så fick wi orders att gå ut på en expedition för att möta rebellerna och i går kom wi tillbaka under förhoppning att få stanna här i sommar.

I dag den 26 April fick wi orders att wara färdig att gå hwilken minut som helst på en lång march, och wi wet ej om den kommer att wara i en wecka eller hela sommaren. Således är jag tvungen att skynda mig för att sända er dessa få rader.

Jag finner i alla brefven från eder att ni bekymrar eder så mycket om mig hwilket jag tycker är onödigt. Får jag wara frisk och färdig och komma från i kriget med hela lemman så skall jag sedan försöka att uppföra mig så att ni ej bör skämmas för mitt namn eller komma min släkt på skam för mitt uppförande.

Under tiden wi war borta eller till Minnesota, hade resten af vårt regimente ett slag med 800 cavaleri rebels. Våra war ej mer an 180 man till fots. De blef omringade och måste slå sig ut hwilket de gjorde tappert med en förlust af 10 man som måste lämnas efter. Af dem

war 4 dödade och 6 swårt sårade och 18 sårade men lindrigt. Men rebellerna förlorade 17 dödade på fältet och 63 sårade.

Efwen finner jag den glädjefulla nyheten i ert sista bref att broder Nils tänkt gifta sig. Jag förmodar att han är nu gift, och jag önskar honom af allt mitt hjerta lycka och framgång. Efven min swägerska men jag känner henne intet och intet minns jag någonting af henne. Äfven hennes far som jag är säker jag har sett. Men jag har glömt bort så många. Jag önskar Gud låter dem länge lefva och bli lyckliga!

Jag får nu tacka särskildt för er omsorg som bjuder mig en del af hemmanet. Det behöfo ni ej ty det är ej säkert om jag någonsin kommer hem igen och om jag skulle komma hem blir det någon råd. Ty det wore den största orätt om jag nu skulle komma hem och inskränka förmånerna för de som har gått hemma och arbetat troget och flitigt. Så i det fallet tackar jag så mycket för er liberalhet och omtänksamhet och faderliga omsorger.

*Lef wäl önskar eders tilgifwne son
Olof Liljegren, Löjtnant*

Martin: Det verkar ju om fadern ville locka hem Liljegren genom att erbjuda honom en del av hemmanet hemma i Jämtland...

Jim: Ja, nog var det så, men jag tycker Olof ändå tackar nej, på ett ödmjukt sätt. Just att inte komma hem och roffa åt sig mark som han först hade valt att lämna och som hans syskon som stannade kvar, förvärvade under tiden Liljegren sökt äventyret i Amerika.

[musik: Miles away av Stefan Kartenberg spelas]

Jim: Olof Liljegrens kompani skulle till slut hamna nere i Pine Bluff – Arkansas. Många beskrev staden som den mest ohälsosamma i hela södern. Och så kom brevet ingen anhörig vill få...

Brev tretton

*Till Jonas Nilsson, Sundsjö, Boggsjö, Chweden
Chisago Lake Minnesota December 11th 1864*

Min hederlige Jonas Nilsson

Jag får härigenom endast bifoga några få ord till eder med att låta eder weta att eder son Olof Liljegren är död. Han dog i Förenta Staternas arme wid Pine Bluff Arkansas den 25 october. Två dagar före hans död talte jag wid honom. Jag skötte honom en natt och en dag, och under den tiden bad han mig att jag skulle skriva till eder om han bortgår. För han war allaredan så dålig att han trodde inte att han blef frisk mera. Och han gaf mig en fullmakt till att uppbära hans fodringar och sända medel hem till Sverjet till eder. Han war som min egen broder till mig. Jag war sersjant i samma company som han war leutenant i, så wi har warit tillsammans i tre år. Jag skulle ha skrivet långt förr nu, men jag har inte wetat adrässen till eder förrän jag fick tala med Benjamin Bong.

Han lämnade fodringar efter sig som uppgår till omkring 500 dollars. Jag har inte fått fram några af hans fodringar ännu men jag tror att jag skall få en del af dem snart. Han hade en del att fodra af gouvernementet som jag inte kan få ut. För när en man dör i armen och han inte har några släktingar i landet så faller hans återstående pänningar till Förenta Staterna. Han hade nära trehundra dollars innestående som jag inte kan taga ut.

Jag får även fråga eder huru ni will att jag skall sända hans pänningar. Antingen i draft eller på något annat sätt. Jag tror att det wore bäst om någon for hit till Amerika ifrån eder trakt. Att han då finge taga pänningarna här af mig och spara eder en lydande summa pänningar för om jag skall köpa en wexel så kostar det så möcket så det blir ingenting kvar. För guld det kostar 2 dollar och 40 cent och det stiger warje dag så länge som kriget pågår.

Liljegren war möcket ledsen för sin syster och för eder för han sade att ni blef möcket ledsena för det att han skulle dö i kriget. Hans sjukdom war först feber till att begynna med men sedan så blef det diare och feber. Han war inte sjuk mer än 5 dagar ifrån det han insjuknade intill dess han dog.

Jag har hans poträtt och om ni will så skall jag sända den till eder. Men jag skulle vilja hava det sjelf om ni redan har den förut. Annars så skall jag sända den så fort som jag får swar på detta bref. Jag får här med sluta min skrivelse för denna gång och beklaga eder sorg, men wi måste alla sluta våra dagar antingen det bli i undomsåren eller det bler på ålderdomen.

Liljegren war en möcket beskedelig och anständig karl.

Tecknat i hast af eders sons kamerat G.A. Glader

PS War god och svara på detta bref så fort som tillfälle gives.

Min adress är som följer:

*G A Glader,
Chisago Lake, Chisago 6th,
Minnesota, North Amereka.*

Martin: Så i Pine Bluff tog Olof Liljegrens story slut i en sjuksäng...

Jim: Ja, tyvärr slutade det så... Men han var inte ensam om det ödet. Av regementets 600 man insjuknade 300 och flera av dem överlevde inte.

Martin: Vet vi vad som hände sen?

Jim: Olof Liljegren lämnade efter sig 500 dollar som skickades hem till familjen i Boggsjö. Hans uniform såldes till den officer som skulle efterträda honom.

Kriget skulle ju fortsätta ett halvår till. Olof Liljegrens regemente bestod sammanlagt av 1417 man, endast 432 av dem överlevde kriget.

Martin: Vi har ju i ett tidigare avsnitt antytt att Olof Liljegren kanske hade en relation med Isaac Edblads dotter Carin Maria, vad vet vi mer om det?

Jim: Ja, Olof brevväxlade även med familjen Edblad och läser man Sundsjökrönikan 2005; så kommer det fram att "hemma i Cambridge Isanti Minnesota" väntade dottern Mary Edblad på Olof Liljegren och en brudkista var redan klar...

Martin: Men det blev aldrig något bröllop?

Jim: Nej det blev ju inte det...

Martin: Men finns det några fler brev från Liljegren?

Jim: Ja. Jag vill tro det... Både i Amerika och i Sverige. Har vi tur så kanske något dyker upp och vi kan lägga dit mer pusselbitar i denna historia.

Martin: Olof Liljegren var en av många som löste enkel biljett från Sverige till Amerika. Han längtade säkert hem många gånger. Men nu blev det inte så. Han skulle aldrig få återse sitt gamla hemland igen. Men breven finns kvar...

Jim: Ja, de gör ju det.

Martin: Vi har hört det tredje och sista avsnittet av Olofs om America. Den här följetongen är byggd på en brevsamling ur Jonas Nilsson i Boggsjö och Olof Liljegrens Arkiv, från Riksarkivet i Östersund.

Vi som har gjort podden heter Jim Hedlund och Martin Ahlström från Riksarkivet i Östersund. Berättarröst för Olof Liljegrens brev är Kalle Retzell och för G. A. Gladers brev hörde vi Greger Bringsaas.

Tack och hej från arkivstudion!

Jim: Hej!